

Nieuwe wet zorgt nauwelijks voor de vrij-spraak van gestraften

Edwin Kreulen– 2:00, 11 oktober 2018

© ANP

Een nieuwe wet heeft de mogelijkheden verruimd om opnieuw naar oude rechtszaken te laten kijken. Juristen noemen de uitbreiding geslaagd, ook al leverde die veroordeelden tot nu toe weinig op.

De nieuwe wet die het makkelijker maakt om oude rechtszaken opnieuw te laten bekijken, heeft maar weinig revisies opgeleverd op. In zes jaar tijd werden slechts vier veroordeelden bij nader inzien onschuldig bevonden, blijkt uit onderzoek van juristen aan de Erasmus Universiteit.

Tot 2012 kon een zaak alleen herzien worden als zich een nieuw feit aandeede – in juridisch jargon: een novum. In dat jaar werd de definitie van dat novum uitgebreid: het hoeft niet per se een nieuw ‘feit’ te zijn, een nieuw ‘inzicht’ van een deskundige kan ook. Sindsdien vroegen 21 veroordeelden de Hoge Raad op grond van deze verruiming om herziening: zij meenden dat zo’n nieuw deskundigeninzicht hen zou vrijpleiten.

De wet werd in 2012 nog op een tweede manier verruimd. Veroordeelden voor een zwaar delict kunnen nu om extra onderzoek vragen van de procureur-generaal (de hoogste adviseur van de Hoge Raad). Tot nu toe deden 42 veroordeelden dat.

Maar het aantal keren dat deze nieuwe wet tot vrijspraak leidde, is niet groot. De Hoge Raad liet van de 21 zaken die op zijn bord kwamen door het verruimde novumbegrip er drie herzien. Alle betrokkenen werden vrijgesproken. En slechts vier van de 42 gevallen die zich op de tweede verruiming beriepen, leidden tot extra onderzoek. In één zaak kwam het daadwerkelijk tot herziening en vrijspraak. Eén zaak, de Deventer moordzaak, loopt nog.

Bescheiden

Toch vinden de juristen van de Erasmus Universiteit de wetswijziging geslaagd. Ze plozen voor het WODC, het onderzoeksinstituut gelieerd aan het ministerie van justitie, alle zaken na. “Iedere onterecht veroordeelde is er een te veel”, zegt onderzoeker Joost Nan. “Deze wetswijziging doet daar iets aan, ook al is het bescheiden.”

Maar het overdoen van strafzaken moet een uitzondering blijven, vervolgt Nan. Verreweg de meeste veroordeelden hebben gedaan waarvoor ze zijn veroordeeld. Een verdere uitbreiding zou hun de kans geven hun zaak opnieuw aan te kaarten. Dat zou de Hoge Raad zwaar belasten en slachtoffers en nabestaanden opnieuw confronteren met de vaak pijnlijke zaak. De onderzoekers wijzen wel op het risico dat vooral welgestelde veroordeelden een herziening kunnen afdwingen, omdat de advocaatkosten in deze complexe zaken hoog kunnen oplopen.

Een van de weinige succesvolle beroepen op het nieuwe novumbegrip, in de zogeheten Hilversumse showbizzmoord, was bijzonder omdat de veroordeelde gebruikmaakte van beide verruiming: extra onderzoek én een nieuwe deskundigenverklaring. Hij werd vrijgesproken.

De onderzoekers zijn niet voor verdere uitbreiding van het novumbegrip, bijvoorbeeld in zaken waarin er ‘redelijke twijfel’ bestaat. De Adviescommissie Afgesloten Strafzaken noemde het vorig jaar zorgelijk dat er steeds minder herzieningszaken zijn, terwijl er wel aanwijzingen zijn voor twijfel aan vonnissen, de zogeheten ‘onveilige veroordelingen’.

De zogeheten Arnhemse villamoord is door de adviescommissie vorige maand aangedragen als kandidaat voor deze categorie. Het mogelijke novum in deze zaak bestaat uit het inzicht dat de intimiderende en suggestieve verhoortechniek een risico voor valse bekentenissen creëerde.